

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu. Deležniki tiskovnih društev dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Volilci mariborskega okraja!

Jako poštovani možje obeh slovenskih strank ponudili so mi kandidaturo za državni zbor, katero sem na podlagi obostransko določenega programa prevzel.

Jaz si štejem v čast in sveto dolžnost, za naše vkupne pravice, za vkupno našo domovino in za vkupno našo blagost po vsej moči delati.

Zato pa tudi štejem na Vas, vrli slovenski možje vseh volilnih naših okrajev, da za vkupno našo stvar krepko, možgato in neustraheno delate!

Možje! ne udajmo se!

Jan. Pajk,

častni ud Š. Peterske občine pri Mariboru.

Zdaj velja!

Volitve za državni zbor so razpisane, zdaj velja, kolikor le mogoče, čas do dobrega porabiti in na to delati, da pri volitvah naši katoliški možje zmagajo; na tem je zdaj vse ležeče. Vse napake in očitne škode, katere trpimo, se dajo še popraviti, vse nevarnosti za državo in naš obstanek (kot katoliški Slovenci), s kterimi nam nasprotniki v prihodnjem državnem zboru preté, se dajo še odvrnuti, domovina zamore še svojo čast, mi pa zaželeni mir zadobiti, ako se nam posreči, pravih katoliških mož na bojišče postaviti.

Da se to doseže, nam ne sme nijeden trud privelek biti. Od dne do dne prihajajo napake večje in so bremena težja povsod, kder je libe-

ralizem zavladal, spoštovanje in vrednost svete vere spodrnil. —

V pismu, v besedi in po izgledih pokončava liberalizem neprenehoma krščansko vero. S tem se človek zbega, da ne spozna več svojega cilja. To mu podkopava zadovoljnost s tem, kar je in ima, mu jemlje mir v življenji ter ga goljufa za večno zveličanje. To je prva in največja škoda, ki jo liberalizem dela; iz tega izvirajo vse druge napake. Zatorej morajo vsi pošteni in pametni možje na to delati, da se liberalcem oblast izvije.

Kakor kužna bolezen, kise je iz liberalizma izlegla, se prikazuje povsod nepokoršina do vsake oblasti, razbrzdanost in nesramnost posebno pri mladini in družini. Kako more drugače biti, ako že tudi v kmetske hiše dohajajo listi in lističi, ki papeža, škofe, duhovnike in redovnike prav po satansko obrekujejo, ob veljavo in spoštovanje spravljajo.

Kdo — vprašamo — je kriv, da se tepinstvo od dne do dne bolj množi, da se delalcem zadosti več plačati ne more, za drago plačilo pa zanikerno dela; da sleparske družbe manjše obrtnike dušijo, da vsled razkosovanja zemljišč kmetje obožavajo, da svobodna ženitev in možitev srenjam število ubožcev množi, da vsled davkarskih bremen kmetijstvo in ž njim blagostanje hira in draginja narašča, — kdo je vsega tega kriv: krščanstvo ali pa brezumni liberalizem?

Dokler je krščanstvo v javnem življenji kaj veljalo in še posvetna gospôska na to gledala, da se je ljudstvo lepo krščansko vedlo, ni bilo tolikih in tako splošnih napak; ljudje so bili premožni in zadovoljni ter so v lepem miru med sebo živeli. Odkar se je pa posebno z Beustom liberalizem k nam pritepel in povsod v državi veljavo zadobil, gre vse križem in rakovo pot. Liberalci so spravili šolo v sedanje žalostno stanje; liberalci so hudobnežem kazni po-

lajšali in v pravosodje ono mehko spravili, da se paglavci pravice nič kaj posebno več ne bojé; liberalci so uradne opravila strašansko pomnožili in jih med gosposke, advokate in notarje tako razdelili, da mora človek v najnavadnih zadevah od Poncija do Pilata tekati, čas in denar tratiti, preden ko je „šreft“ v redu, kar bi bil lahko uradnik na prvi mah napravil ter človeku pota in stroške prihranil; liberalci so osnovali odborov brez konca in kraja, tako da bi moral kmet svoja opravila na klin obesiti, ako bi hotel premnoge postave preštudirati in v vseh odborih posedati; liberalci so naščuvali brezverske drhali po mestih zoper kat. cerkev ter jih ščujejo po svojih židovskih in drugih ničvrednih novinah vsak den. In kaj je sad vsega tega? Hudo delstva brez konca in kraja, nesramnosti, da je grôza slišati, splošna nevarnost, goljufije, umori in samomori, da še svet nikdar kaj takega vidil ni. Vse to se pod gospostvom liberalizma godi!

Kdo — vprašamo dalje — slabi pri nas pravo domoljubje? Kdo drugikakor liberalni kolovodje, ki v svoji nemčurski prismojenosti Prusom se uklanjajo, že tudi na kmetih, kakor nedavno v Kozjem „Wacht am Rhein“ igrati velevajo in Nemčiji napijajo! Kdo dela prav za prav razpor in sovraštvo med avstrijskimi narodi? Nihčér drugi kakor nemški liberalci, ki v svoji nestrpljivi nemškutarski strasti in vladateljnosti narodne pravice z nogami teptajo in se še Slovincem rogajo, ako tirjamo, da hočemo po naravnem potu národnega jezika napredovati in se omikovati.

To vse še ni zadosti; liberalci hoté še bolj pometati z vsem, kar nam je sveto in drago. Najveljavniši liberalni listi že napovedajo, in za njimi ponavljajo nemško liberalni kandidati, da ima prihodnji državni zbor iste postave zoper kat. cerkev sklenoti, kakor so jih na Bismarkovo pritiskovanje sklenili na Nemškem; da ustavaki pred ne bodo mirno spali, dokler ni naša duhovščina popolnoma od vlade odvisna; da se morajo kandidati duhovskega stanú odgojevati na liberalnih vseučiliših in v konviktih (duhovskih kasarnah); da se ima verski poduk s pobožnimi vajami in opravili vred (molitev, sv. meša, prejemanje sv. zakramentov) iz narodnih šol odpraviti, vpeljati pa za vse, ki hoté v zakon stopiti, civilni zakon.

To vse nam je namenjeno, to nas pa tudi glasno opominja, ne držati križem rok, marveč delati na vso moč, da liberalce povsod spodrinemo.

Liberalci so sicer v mnogem oziru na boljsem kot mi, ker imajo prosto roko ter niso v porabi sredstev zbirljivi; ker jim je volilna postava silno ugodna ter jih podpira vlada, vzeta iz njih stranke; — nas pa podpira in osrčuje zavednost, da hočemo pravico, ki bode z Božjo pomočjo prej

ali slej gotovo zmagala, ako le mi svojo dolžnost storimo. Pogumno tedaj na volilno bojišče pod ščitom gesla: Vse za Boga in domovino drago!

(Nekoliko po „W. Volksbl.“)

Imajo li čč. gg. kaplani volilno pravico?

Kakor ongavi „Marbg. Ztg.“, hoče slavno c. k. glavarstvo marib. okraja gg. kaplanom volilno pravico vzeti. Po tem, kar je uradna „Gr. Ztg.“ štev. 203., dné 5. septb. 1871. pisala, to ne gre, in imajo gg. kaplani volilno pravico.

V državni zbor se voli ravno tako kakor v deželni zbor, razen nekterih razložkov, med katere pa ne spada vprašanje zastran gg. kaplanov. Gledé njih pravice je pa tačas „Gr. Ztg.“ tako-le pisala: „Po deželnem ustavu od dné 18. januarja 1867 se štejejo med srenjčane, imajoče volilno pravico, vsi tisti, katerim po srenjskem redu, brez ozira na plačevanje davka, volilna pravica pripada. V to vrsto se štejejo po §. 1. t. 2. s. r. za Štajersko vsi kot dušni pastirji služeči duhovniki. In po §. 10. (Drž. zak. od dné 3. dec. 1863) spadajo duhovniki, ki imajo v srenji trpežno službeno mesto, k srenjčanom. V naši kakor v drugih škofijah so pa kaplanije sistemizirana mesta, na katere se kaplani kot dušni pastirji trpežno postavljajo tako, da postane na isti mah pravim srenjčanom vsak, kdor se za dušnega pastirja na sistemizirano mesto kot kaplan postavi. „Volilna pravica se jim torej odreči ne more.“

Ko so l. 1871 na Moravskem zopet nove volitve razpisane bile z namenom, da se v deželni zbor, ako mogoče, ustavoverna večina spravi, je neki okr. glavar gg. kaplanom volilno pravico odrekel, češ, da niso „trpežno,“ „ständig“ nameščen.

Kaplani seveda niso mogli izsiliti svoje pravice; iz tega pa ne sledi, da je okr. glavar prav imel. Če se le na čas gleda in ne na službo, potem tudi nijeden uradnik trpežno nameščen ni, kajti vsak mora mesto zapustiti, ako se nenedoma prestavi. Tedaj imajo tudi vsi drugi uradniki trpežno alj stanovitno mesto le tako dolgo, dokler se ne prestavijo — ravno kakor gg. kaplani. Postavni izraz: „trpežna služba“ pomenja edino le to, da služba ni — provizorična.

Po tem takem ne moremo verjeti tega, kar „Mbg. Ztg.“ piše, marveč zaupamo, da bode sl. glavarstvo gg. kaplanom volilno pravico v smislu §. 25. volilne postave pripoznalo.

Volilni shod g. Seidl-a v Mariboru,

24. septembra 1873.

Poklicala ga je trojica mož: Gg. Brandšteter,

Wrecl in žl. Gašteiger. Okoli 11. ure je bilo kakih 25 mož zbranih. G. žl. Gašteiger — imel je edini svoj klobuk ali prav za prav nemško kropnico: Cilinder na glavi, kar le jegovo neotesanost in zaničevanje zbranih volilcev kaže — ta gospod spregovori nekaj in zahteva, da se zboru izvoli predsedništvo. Izvolili so: dr. Kocmuta (po rodu Slovenca) za predsednika, Wrecl-na za jegovega namestnika, Wiesthalerja pa za tajnika.

Dr. Kocmut da besedo g. Seidlnu, penzioniranemu stotniku, ki se je takoj nazočim priporočati začel za poslanca. Pred vsem razlaga, koliko dobrega da je že storil. Po tej ponižni besedi pa je začel hudo kričati in razsajati. Celó jezen je postal na — mešnike. V svoji jezi je zašel v Rim in je začel obirati sv. Očeta zaradi nezmotljivosti. (Kaplan od sv. Petra, g. Brglez, ugovarja rekoč: „nezmotljivost sv. Očeta ne spada semkaj k denešnjemu zboru“. Predsednik, dr. Kocmut pravi, da se naj govornik ne moti, kdor hoče govoriti, naj prosí za besedo.)

Potem nadaljuje gosp. Seidl, silno strastno udrihaje po duhovnih. Pravi, da mešniki šolo zatirujejo. *) Trdi, da duhovni grozno veliko računijo od štole, da neusmiljeno iz ljudi iztirjavajo, kedar jim pogrebščin ne plačajo ali zapisane brnje ne dajo. Na dalje poudarja Seidl, da vere liberalci ne motijo, da vera mora biti, le norec je zoper vero. No g. Seidl, ako Vas je v teh rečeh pamet srečala, bi bilo že dobro, toda dokazov od Vas in liberalne stranke hočemo.

Naposled poudarja, da mešniki med ljudi trosijo, kakor da svitli cesar nebi bli z dozdnajnimi poslanci zadovoljni. **) H koncu je še bral Seidl nekaj iz bukvic, katere neučeni stotnik gotovo ni razumil. Kajti v „Wegweiser für Wähler der Rechtspartei“ še niti besedice ni o Slovencih druga, kakor da se jim naj pravice dajo, katere jim gredó.

G. predsednik da zdaj besedo g. Brglezu. Vendar ga vpraša, kdo da je? Ta odgovori: Jan. Brglez, kaplan pri sv. Petru pod Mariborom.

Ta pogumni gospod govori mirno in resno, da so ga le krivični napadi g. Seidlna primorali za besedo prositi. Kar zaževa šolo, pravi g. Brglez, zahteva vsak pameten človek, da se otroci v njej dobro podučujejo in izrejšajo. Ali k temu je treba, da duhovni in svetni učitelji lepo zastopno in složno delajo. Vera brez djanja je prazna in jalova. Liberalci pravijo, da vere ne motijo, in vendar je g. Seidl sam grajajoč ministra prašal, zakaj je grdega zasramovalca in tujca Zimmermana iz dežele nagnati dal. Da bi mešniki zastran štolarnih plačil debelo računili in z ljudmi „neusmiljeno“ ravnali, govorniku ni znano,

*) Menda zato, ker ondi mladež zastoj podučujejo, kder še liberalci učitelja postaviti ne gleštajo. Pis.

**) Zakaj pa nobeni poslanci še niste svojih let do služili? Zakaj so vas pa vselej še pred časom domu poslali? Pis.

akoravno je že 7 let mešnik in so mu po različnih jegovih štacijonih ljudje še zdaj dolžni. On še ni nikogar tožil. Sicer pa mešniki računijo po višej 100 let stari tarifi Marije Terezije, akoravno dohtarji, notarji in drugi gospodje celó druge in nove tarife imajo. Zastran brnje pa je ta: Kar je brnje pisane, ta bo zdaj skoro odpisana. Pri prostovoljni brnji pa je tako, da kadar bo kmet kaj pridelal, bo tudi kaplanu nekaj rad dal; kedar pa ničesar ni, pa nimata obadva nič. Gledé nezmotljivosti sv. Očeta je g. Seidl pozabil razločiti med pravo in krivo ali izmišljeno nezmotljivostjo. Kdor z vsemi liberalci vred misli, da so papež sv. božja oseba, je ubogi nevednež. Naj si kupi bukvice škofa Cverger-ja: „Ueber die Unfehlbarkeit d. heil. Vaters.“

Ako g. Seidl misli, da bi se naj zoper postopače in potepuhe bolj ostro postopalo, mu v tej reči noben pameten človek ugovarjal ne boče. Žalostno je, da število ničvrednežev rase od dne do dne, česar so pa liberalne postave krive.

Zdaj poprime zopet g. Seidl besedo. Skušaj tehtne besede g. Brgleza pobijati. Vendar tu se mu je le slaba godila. Govoril je čudno zmedeno in plaho. Najvažniše reči je popolnem izpustil. Še besedice ni vedel črnoti. Le o Zimmermanu je rekel, da ga je zagovarjal, ker je bil vendar le — človek; alj bil je Seidl v očitni zadregi. Zato mu hiti Frice na pomoč. Poprime besedo, hvali Seidl-na, in ga priporoča za poslanca. Ali med tem je veliko možev odšlo. Ljudje niso bili nič prav zadovoljni. Število ljudi je od prvih 25 nazočih sicer naraslo do 50 mož; naposled je pa kakih 30 bilo za Seidl-na. Ali med temi je bilo mnogo mestjanov, ki na deželi pravice voliti nimajo.

To je slabo znamenje za g. Seidl'na. Jegov nasprotnik, naš národni kandidat, gosp. J. Pajk, se ne bo dal veliko motiti.

Gospodarske stvari.

Kedaj bi se imelo brati? Odgovorimo: tedaj, ko je grozdje zrelo, t. j. kedar so jagode videti svitle, kolikor mogoče sladke, ter se pečka ne drži več peceljna. To pa se ne godi vsako leto ob enem času. Tudi trsna plemena ne zorijo vse in povsod enako. Na primer lipovšina, muškat in žlahtnina dozori 14 dni poprej, kakor pa šipon ali pošip, črnina itd. Iz tega se tudi lahko vidi, da ni dobro v enem vinogradu imeti Bog si ga vedi koliko raznih plemen trsovih. Sploh pa Slovenci prezgodaj berejo. Nekateri že o sv. Mihalu v vinograde hitijo ter tudi druge posestnike prisilijo, da morajo pred časom brati. Drugi že pa o Mihalovem celó vreznega mošta imajo! Sicer pa se z branjem dá čakati le tedaj, kedar je ugodna in topla jesen. In tedaj se tudi ni ustrašiti, ako se na grozdji kaže

gnjiloba. Ta ni toliko škodljiva, kakor tista, ki se loti še čisto nezrelega in kislega grozdja. Zavoljo sladke gnjilobe se ni treba pre nagliti z branjem, kdor hoče pridelati prav zlahotno kaplico. In takim je tudi odsvetovati branje po dežu ali rōsi. Tak mošt je vodēn, poln nesnage in blata.

Imena štajerskih vinorejcev, ki so pri dunajski razstavi dobili svinje in pohvalna pisma, so precej številna. Svetinjo napredka so dobili gospodje: Fürst v Ptuju, vojvod Della Grazia v Brunseji, baronja Werner v Ormužu, Klajnošek v Gradci, Kodolič v Radgoni, za ljutomerska vina. Gg. Reiser in Pfrimer v Mariboru za pekerska (pohorska) vina.

Svetinje zasluge so prejeli: gg. Benediktini Admontski, Dirmajer, Fuchs, Seifrid in Murmajer v Ormuži, potem Mat. Fric pri Vel. Nedelji, Sartori v Svetinjah, Hönigman pri sv. Križu, Schenkel v Lukavcih, Kofler v Ptuju, vsi za ljutomerska vina.

Grajščina Negovska za cogonska vina, Sonhamer za radgonsko vino, Paskotini v Ptuju za Haloško in Wibmer v Ptuju za Završki samotok (Ausbruch). Haring v Gradci za kovačlonsko vino pri Slov. Bistrici, Karneri v Vildhaus-u za zlahotni muškatovec.

Pohvalna pisma so dobili: gg. Grof Kodrojo v Maleku, Frisnek v Ernaužu, Kada, Kauchamer in Petovar Lovro v Ormužu, potem Zemljič, Sigmund, Stamer in Stajrar Jan. v Ljutomeru, vsi za ljutomerska vina.

Čolnik v Dervanji, grof Atems, Pavalec pri sv. Jurji, Repa Frane in Wajncirl pri sv. Jakobu, Schörman v Čmureku, za slovenjgoriška vina. Potem Beier v Gradci za slov. bistriško vino, Frohm v Mariboru za Završko vino. Grajščina konjiška, Pan v Konjicah in Hafner v Poličanah za vinarsko črnino. Brandl v Gradci za frajhamsko, Hirschhofer v Gradci za rožpaško, Kamplmilner v Gradci za črešnovsko, grajščino Bizeljška za bizeljško, grof Wurmbrand za Haloško, potem Janež Fr. in Polanec za ptujsko vino. Škof Lavantinski, Krihuber in Mohor v Mariboru za muškatovec; grofica Meranska in Rauscher za pekerska vina. Zemljič Mat. v Ljutomeru je dobil pohvalno pismo tudi za izvrstno slivovico. —

Letošnja letina v občē slabo kaže, kakor se iz vseh avstrijsko-ogerskih dežel iz zanesljivih virov poroča. Najslabeja je letina na Ogerskem s Hrvatskim vred, kjer se v mnogih županijah še setev ni izplačala, kaj bi še le o zimskem preužitku govorili! Goveda in konji dobó se za polovico cene, in še tako ni kupcev najti, vsak bi le rad prodal. — Od mnogo strani se tirja, naj se državni zbor snide ter državno posojilo za veliko silo sklene. Hrvaški deželni zbor išče tudi pota, kako pomagati mnogim krajem, katerim so uime za letos, v vinogradih pa tudi za bodoče leto, ves pridelek uničile.

Skoro vse ogerske trgovinske kamore prosijo, da se naj vvoznina za žito odpravi, tarifa na železnicah za dovažanje žita pa zniža, kar je minister trgovine krepko pospeševati obljubil. (Tako na Ogerskem, ki slovi kot žitnica v Avstriji!) Enako prošnjo do ministerstva trgovine je vložilo tudi ravnateljstvo dunajske žitne in mōčne borze, ki podpira svojo prošnjo s tem, da je letos proti drugim letom samo rži v Avstriji za 16 do 17 milijonov vaganov manj, zares strašanska številka, ktero pa potrjuje poročila iz vseh krajev.

Stanje je tem bolj žalostno, ker je tudi po drugih državah evropskih, razen na Ruskem in podonavskih knježevinah, letina jako slaba.

(Priloga „Reform“ šte. 33.)

Dopisi.

Iz Dravskega polja, 20. sept. (Še en glas zastran g. dr. Gršaka.) Dopisnik iz ormuškega okraja v poslednjem „Gospod.“ očita g. notarju, dru. Gršaku, da je srenjskim predstojnikom „Tednik“ vsilil. Tudi mi to obžalujemo, mislimo pa, da bi g. bilježnik tega ne bil storil, ko bi bil naprej vedel, kakošen da bode ta list. (? Uredn.)

G. dr. Gršak nikakor ni prijatelj onemu liberalizmu, ki se po „Narodu“ in „Tedniku“ šopiri. Ne bo nam g. bilježnik menda zameril, ako navedemo besede, s katerimi je enkrat liberalizem opisal. Rekel je blizo tako-le: „Liberalizem je ena najostudnejših stvari, katero so filozofi iznašli. Po njem se uboštvo in nepoštenost ni zmanjšala nego pomnožila. Povišal je liberalizem državni strošek, ljudstvu pa kruha in preužitka ni dal; ogoljufal je ljudstvo in ga podvrget sebičnosti demagogične stranke. Vsa šolska modrost liberalcev od konca do kraja obstaja v tem, da so občinstvo (vse javne zadeve) postavili na — lakoto in pa na bajonete (bodala)!“

To so skoz in skoz zdrave misli gospoda bilježnika, ki je sicer tudi poštenjak in nepristransk domoljub, kateri se nad našo stranko ne jezi zaradi tega, ako ljudstvu na korist tirjamo, da se notarjatstvo na kmetih odpravi. Vemo tudi, da g. dr. Gršak razpor v narodnem taboru srčno obžaluje in skuša kolikor le zamore, stranke med sebo pomiriti.

Iz Središča, 21. septembra. — Kakor drugod, vršila se je tudi pri nas dnē 31. augusta t. l. sijajna svečanost šolske veselice, ktere je asistirala, kakor mi je bilo iz slovenskih Goric domu se vrnivšemu povedano, c. kr. žandarmerija! Še neverjetna mi se je zdela ta novost, pa, ko je celó — nezmotljiva graška „Tagesp.“ dnē 7. sept. štv. 206. popisavša našo šolsko veselico isto povedala, moral sem verjeti. Pa glavni vzrok tega prekorednega čina c. k. glavarstva bil mi je celó neznan. „Pa noč ni tako dolga, da dan ne bi prišel“ — in tudi meni je zdaj vse jasno, kar mi je bilo prej temno. Dne 16. septembra prinesel

je „Slov. Nar.“ javno zahvalo g. nadučitelja, St. Kovačiču, v imenu „šolskega mladeža“ (!) vsem vdeležnikom šolske veselice.

Da bi pa svet slovenski morebiti ne popraševal, kakošna da je bila ta veselica, predložil je neki dopisun že celó pozabljeno stvar spet nekoliko pregreto po „tritjedenskem“ kuhanju v „Slov. Nar.“ št. 216. narodnjakom za prebavo in meni za vezilo iz edinega namena, da bi zamogel moje osebe po nekem meni celó nerazumljivem načinu predrzno in nesramno se lotiti, jezo si ohladiti in modrost svojo obelodaniti. Le poslušaj pošteni trg Središki! kar ti poveda „Narodov“ dopisnik. V tvojem krilu — v sredini tvoji biva neka skrivna družba „neumnežev“ pod vodstvom samega — kaplana, prava mračnjaška druhal, ki namerjava v svoji norosti še celó šobo porušiti. — Nikar si, dopisun, zarad šole v skrbi ne bodi; vodja „neumnežev“ je iskren prijatelj kršćanske šole in nikdar še klical ni: „proč z šolo!“ Za šolo ni nevarnosti nobene, morebiti za tebe, ker se pred neumneži kot pred kako pošastjo tako tresesh. Skušaj le, da se ločijo bebei od modrih, kterim si menda ti vodja, ali pa nam trapaste „neumneže“ po imenu navédi, da se s tvojo pomočjo in z lučjo tvoje modrosti obdelovati začno, preden vse Središče norišnica postane. Potem bi celó tvoja modrost, katere žalibog Središčani doslej še ne poznajo, prepozno došla, in ti bi ob slavo prišel, da si svojimi dopisi v „Nar.“ Središčane na pravo pot pripravil. Ves tvoj vodja srediških „neumnežev.“

M. Sl. kaplan.

Iz Pišec, 14. sept. (Kmetje okoli Brežice pozor!) [Konec.] Liberalci so odstopili od vernega, nam vsem pravičnega programa in glasila: „Vse za vero, dom, cesarja!“ in so si skovali nov program, po katerem so pa naredili liberalni poslanci veliko nam pogubljivih postav, med temi tudi to, da se sme vsak ženiti brez ozira na občinsko privoljenje, kar je vsim posestnikom v veliko nesrečo. Da bi liberalci ložej nas kmete premotili in zapeljali v svoje mreže, lažejo v svojih časnikih prav nesramno, kakor naj pokaže namesto 100 le naslednji primer. Pri volilnem shodu na Blancici poleg Ševnice je edini gosp. kaplan Tombah se poganjal za nam vsem pravični program, in torej za našega kandidata, proti precejšnjemu številu doktorjev, pisarjev in študentov, pa je tudi vse premagal. Iz same jeze nad tem, da jim je vse spodletelo, so potem lažnjivo pisali v „Slov. Narod“, da je gosp. Tombah prišel le zborovanja motit, da je v ta namen prignal cekmaštrov, mežnarjev, še celó hlapcev, da bi mu pomagali zborovanje motiti; da je tem ljudem kupil piva in vina, da so vsi pijani prišli, da je najmarljivišim kričačem celó plačal po 50 kr. itd.“ Ko je pa g. T. svojo in nazočih kmetov čast braniti hotel, ni uredništvo „Naroda“ pisma

sprejelo, ampak ga še le Ljubljanska sodnija k temu primorala.

Kmetje, kteri se bojite zameriti liberalnim kolovodjem in verujete takim lažnjivcem, spametujte se vendar enkrat; ne poslušajte nikogar, kdor koli nam priporoča g. dr. Vošnjaka, najhujšega liberalca!

Volimo vsi skupaj pravičnega moža, kteri ljubi milo domovino slovensko, kakor Vošnjak, če ne še bolj, kteri je pa tudi zvest kristjan; kajti le takošen mož, ki mu je mar za sv. vero in njene šege, za kršćansko vzrejo šolske mladine, le takošen mož zasluži, da mu zaupamo. In ta mož je gotovo in zanesljivo č. g. kanonik Fr. Kosar! Le ne poslušajte onih zavihancev, ki se mrdajo, češ, da je g. Kosar — duhovnik! To je res, pa vedite, da mora kat. cerkev in moramo tudi mi katoličani v državnem zboru (če bo kaj z njega) imeti zagovornikov, ker liberalci na nas hudo naskakajo. In kdo bo naše najsvetejše zadeve bolj zastopal, kakor moder duhoven, kakoršen je po vsem Slovenskem znani g. Kosar? Sicer je pa ta gospod kot naš deželni poslanec v Gradcu dovolj pokazal, da ve tudi posvetne naše zadeve prav dobro zastopati. —

Gg. Tanšeka in Srca pa lepo prosimo, ne begajta nam tukaj ljudi, kteri so slabo ali nič podučeni, vsaj z drugimi tako nič ne opravita, v motnem ribe loviti pa ni častno delo, kakor menda sama vesta. Volitve so za kmetske občine, ki vedó brez vaju in drugih liberalcev, koga da imajo za poslanca voliti. Prijatelj ljudstva je le, kdor spoštuje njegove želje in navzore v vseh, torej tudi v verskih rečeh. Kdor pa ljudstvo šunta ter mu liberalca za poslanca vsiluje, ko katolškega, značajnega moža potrebuje, ni prijatelj ljudstva, ampak je goljuf in grd izdajalec! To si pomnite vsi liberalni hujskarji!

Bralce „Slov. Gospodarja“ pa prosimo: podučujte nevedne svoje sosede, kteri nič ne berejo; vi ste podučeni, da poznate važnost sedajnih volitev. Prosimo pa tudi druge prijatelje zdrave omike duhovskega in svetnega stanú, glejte koliko je zdaj dela; ne držite križem rok ter ne bodite omahljivi, marveč delajte stanovitno za gospoda kandidata Kosarja!

Iz Savinske doline, 23. t. m. (Pojmi se vedrijo, pravica napreduje.) Kakor se sploh čuje, se povsodi tudi tisti, ki so popred nekoliko omahljivi bili, vedno bolj odločujejo za pravno stranko. Tako sem zvedel v Gornje-savinskem okraju, kakor tudi v naši okolici. Celjske kmetske okoličice župan je zdaj naravnoč za preč. g. Kosarja. Temu je pripomogel veliko lažnjivi „Narod“ in pa „Tednik“, ki sta se po sili ljudem vrivala, psujeta in grizeta pa na vse strani, da ni nihčér več varen pred njima. Ljudje pa vendar imajo toliko zdrave pameti, da spoznajo, kde je laž, kde pa mirna resnica, in da duhovni tudi toliko vedó,

kakor pa mladiči: dijaki, pisarji in pa nekteri učitelji. —

Javna zahvala. „Narodovemu“ dopisniku iz Središča, št. 216. čestitamo k njegovi izredni modrosti ter se mu v imenu več z nami enako mislečih zahvaljujemo za častni nam dani priimek „neumnežev.“

V Središču, dne 22. septembra 1873.

Ivan Kočvar, l. r. občinski predstojnik.

Andraš Sejnковиč, l. r. srenjski odbornik.

Mat. Vuk l. r. posestnik.

Za poduk in kratek čas.

Naši „sicerkatoličani.“

Kakošna je pa ta nova vera „sicerkatoličanov“? To so možje, ki hoté katoličani veljati, po svojem vedenji pri volitvah pa katoliški cerkvi zausnice dajejo, volilši nje najhujše nasprotnike: brezverske liberalce! — O tacih „sicerkatoličanih“ pôje zadnjič razglašena pesnica:

„Ti kmetič praviš: „sim kristjan!“

Držiš pa ž njim, ki je pesjan.“

Tako je g. Wretzel, „paverski kmet“ pri Mariboru, kakor se je sam krstil, sicer skoz in skoz pošten mož, hodi sicer kot kristjan ob nedeljah in svetkih k Božji službi, je menda še, gotovo je pa sicer bil cerkveni ključar, in sploh sicer rad pomaga povsod, kjer gre za Božje čast, tudi sicer prijazno duhovnika pozdravlja — s kratka: g. Wretzel je sicer povsod katoličan, le v liberalni družbi pozabi, da sicer ni lepo in dostojno za zvestega katoličana, družiti se z liberalci.

Ravno je razposlal „provizorični volilni komité“ v Mariboru po vsem okraji vabilo, vdeležiti se 24. dné t. m. volilnega shoda v Wiesthalerjevi gostilnici, kder se bode g. Konrad Seidl za kandidata kmetskih občin ponudil in pred volilci svoj program razlagal. In glete, tisti Wretzel, ki je sicer katoličan, je zraven liberalnega para: Friceta Brandstetterja in Henr. Gasteiger'ja podpisan v vabilu „provizoričnega volilnega komiteta“. Tedaj ni dvoma, da je sicer katoliški mož Wretzel zopet na strani cerkvi nasprotnih liberalcev, ter bo kakor sicer za nje delal!

V Poličanah je g. Hartner, kteremu daleč okrog slavo pojó, da je sicer dober katoličan, pa je vendar ob volitvah dozda še vselej zvest leibgardist liberalnega stotnika Seidlna in dosluženega lajtnanta Friceta bil, ter za sebo potegnul mnogo volilcev s Poličan, Studenic in Makol, ker si nekteri z vožnjo pri njem mnogo zaslužijo, skoro vsi pa pri njem svoje pridelke prodajajo in denar na posodo jemljejo.

In tacih mož, ki so sicer dobri kristjani in pošteni srenjčani, pri volitvah pa liberalcu svoj glas dajejo, je po slovenskih krajih žalibog le še preveč.

Kako je to mogoče? Vsaj vendar že vsak slepec vidi, v kako brezdno da je liberalizem Avstrijo pahnil. Ali se torej ne pravi vrabce v proso vabiti in tatovom lestvico držati, ako katoliški možje liberalcem do zmage pomagajo? Povejte, ki berete „Gospodarja“, onim „sicerkatoličanom“ resnico krščansko: „Kdor ni z menó, je zoper mene!“ — Kdor sovražnikom cerkve in krščanske šole svoj glas da, je sodeležnik vsega, kar ti v zvezi z drugimi liberalci zoper krščanstvo in kat. cerkev počenjajo.

Če se pa ovi „sicerkatoličani“ izgovarjajo s tem, da nemčurje le volijo zato, ker jim je za nemščino mar, jim recite, da Nemcem živa duša nemščine ne jemlje in tudi jemati ne more, da se pa Slovenci zaradi nekterih nemških naseljencev pñnemčevati ne smejo in ne dajo!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Ital. kralj je zapustil Dunaj ter se podal v Berlin, zapustil je pa tudi zadosti britkih spominov povsod. Brezglavni, liberalni Dunajčanje so ga demonstrativno sprejeli in častili, kakor poprej liberalni Gračani, ki so na kolodvoru kričali „živijo! zmagovalcu nad papežem!“ Pač puhla slava, z desetkrat večo armado zmagati krdelce papežev, ki bi pa bilo brez dvoma grozno udrihalo pa Garibaldincih, da niso sv. Oče mahoma klanja ustavili, ko so vidili, da je krv blagih junakov borečih se za čast in svobodo kat. cerkve in njenega poglavarja vendar predragga in prežlahna, da bi se žrtvovala neprijetno močnejšemu sovražniku. Da je zagrizeno liberalstvo, podhujskano po židovskih listih in v službi framasonov, zakletih sovražnikov kat. cerkve, pri tej priliki s poslavljenjem in mrskim lizanjem Viktorja Emanvela svoje mrzenje proti kat. cerkvi prav očevidno pokazalo, temu se nikakor ne čudimo; da je pa tudi eden slovenskih listov ob tej priliki z židovsko-liberalnim časnikarstvom in isti rog trobil ter katoličane in poglavarja svete cerkve prav nesramno napadal in psoval, to je zares prežalostno. Ta psevdo-liberalni slov. časnik, ki oskrunja lepo ime: „slovenski narod“, drzne se pisati, da ni ital. kralj nikomur krivice storil, marveč je le — v imenu narodnosti, (ki pa nikjer na Italijanskem najmanjše krivice trpela ni) „zapodil male „despote“ (samosilnike) iz Neapolja, Parme in Modene in — Rima.“ Potuhnjenec je izpustil vladarja Milanske in Benečanske pokrajine, ki je tudi bil izrinjen iz svojega posestva, ker se ni upal list, tudi avstrijskega vladarja med „despote“ vvrstiti. — Naposled se ta slovenski politikar do tal priklanja novi Italiji in njenemu kralju, „ako ne sega po naših slovankih zemljah!“ Za to ne bo šel Lah politikarjev v Ljubljano vprašat, ali mu dovolijo segati po slovanskih zemljah ali ne; gotovo je pa, in „Narod“

je to iz knjižice nekega ital. profesorja pred nekaj časom sam razglasil, kakor tudi Lamarmora v svojih razkritjih spričuje, da Italija sega po slovenskih — avstrijskih deželah in po južnem Tirolskem. Je smel ital. kralj po nauku tega lista v imenu narodnosti vzeti one pokrajine, se mu tudi ugovarjati ne more, ako v imenu iste narodnosti seže še delj in mejo pri Postojni in v Trbižu napravi! Tako strmoglavi krivična sodba o Rimskem vprašanji, ki je jedro vsega, liberalce v blodnjak neštevilnih drugih krivic.

Prihod Emanvelov na Dunaji je tudi povod dal, da se je „Vtld.“, ki je 17. t. m. črno obrobjen članek, kateri je pa že l. 1870 svobodno smel iti po svetu, zarubil, češ, da ne gre v tem hipu razglašati grozovitosti, ki so se pred 3 leti v Rimu godile. Zabranjeno je bilo tudi mrtvaško opravilo za papeževe junaške vojake, ki so v obrambi Rima smrt storili. Ital. kralj mora prav slabih jeter biti, da se je tako skrbno odvrčalo vse, kar bi ga bilo le količkaj pretreslo.

Koroško. Slov. pol. društvo „Trdnjava“ razglašča v soglasji z državno-pravno stranko v kratkem, jedernatem oklicu kot kandidata za drž. zbor: čast. gosp. A. Einspielerja, c. k. profesorja in dež. poslanca za Celovško-Velikovski okraj, in g. Ferd. Vigele-ta, posestnika v zilski Bistrici za Belaško-Boroveljski okraj. — Za nemško stran postavlja pravna stranka za kandidata: g. Jur. Pongraca, v Šent-Vidskem, Fr. barona Reyerja v Spitalskem okraju.

Na Istverskem, kder je hotel g. dr. Vošnjak s pomočjo urednika „Sloge“ volilec z nekim volilnim shodom na pomoč priteči, pa ga niso pozvali, sta postavljenja za kandidata v kmetskih občinah: Prevzvišeni pospod Juraj Dobrila, Poreški vladika, in Dinko Vitežič, svetnik pri namestnji v Zadru. — Radovedni smo, bode li „Narodova“ stranka tudi tukaj in za Koroško svoje ponudnike ponudila, kakor je to storila za Štajersko, Kranjsko, Goriško in Tržaško? Za Štajersko od „Naroda“ postavljenih ne bomo imenovali, ker so itak znani, in ker je prežalostna prikazen, da Slovenec Slovenca pri volitvah spodriva, ko bi se vendar povsod ravno tako lahko sporazumeli, kakor smo se v Mariboru. Sicer pa ne more nič tako spodkopavati zaupanja do „Narodovih“ ponudnikov kakor nevarno sočutje „Tagespošte“, ki opominja nemčurske ustavake, da naj za Celjski in Ptujski okraj posebnih kandidatov ne postavljajo, ker sta slovensko-liberalna itak tudi nemčurskim liberalcem všeč. Čestitamo k tej lepi zvezi, o kateri nismo nikdar dvomili, kajti vrana vrani oči ne izkoplje!

Hrvaško. Pl. g. Mažuranič je te dni za bana prisegel. Tudi „Obzor“ je zadovoljen s tem, ker je M. skoz in skoz naroden in pošten mož. — Dež. zbor je sklenil postaviti, vsled katere so Judje na Hrvaškem enakopravni z drugimi verniki. To je sicer liberalno; dokler pa ljudstvo

v obrtniji, dežela pa v denarnem oziru na krepkih nogah ne stoji, utegnejo Judje deželo ravno tako poplaviti in izžeti, kakor so Galicijo, ki je celó v židovski oblasti.

Na Ogerskem poka na vseh straneh državno poslopje. Višji poveljnik honvedski graja očitno v dnevnem ukazu velike napake v narodni armadi, ktorej manjka poglavitne stvari: pokoršine in udanosti podložnih proti predpostavljenim. — Alj „ukazi“ ne pomagajo nič; pokoršina in vestna udanost prihaja le — iz živega krščanstva. Iz druge strani je pa blagostanje dežele uničeno. „Kuga davi vsacega 10. človeka“ — piše Dun. liberalen list, — „pridelkov še ni za pol toliko, kot v slabih letih, žita ni za vsakdenji kruh, še manj pa za setev; davkov ne prihaja ne najmanjši del; obrtnija peša, trgovci falirajo dan na dan! Vrh tega je vsa uprava, pravosodje, posebno pa državna blagajnica v najžalostnejem stanju. Vlada si skuša z izposojenim denarjem pomagati“.

Vnenje države. Na Švicarskem gre kakor prve čase krščanstva za paganskimi vladarji. Vlada je 69, svojemu postavnemu, a pregnanemu škofu udanih duhovnikov odstavila. Ako kateri kako sveto opravilo opravi, ga ovadi žandarmetrija in brž sledi kazen. Ker se Bernska vlada očitne nevolje katoličanov boji, je poslala vojakov v one kraje. Ako le iskrica prileti v streho, navstane splošen požar.

Na Španskem je postal liberalni republikanec Kastelar pravi diktator (samovlastnik), ki hoče z mečem in svincem nepokorne vojake ugnati, da služijo republikanski vladi. — O Karlistih so si razna poročila navskriž. Od ene strani se poročča, da so pri Tolosi dva republikanska generala zmagali in mesto vzeli, od druge pa, da je general republ., Loma, še v mestu in z vsem preskrbljen. Da je pa vojaška moč Karlova precej velika že, pričuje Kastelar sam, ki je v narodni skupščini obstal, da ima Don Karol več kot 50.000 mož.

V Ameriki je navstal nenadama, kakor pri nas finančni „tresk“, ter je nekoliko velikih trgovcev obnemoglo. To pa sega čez morje v Evropo, ker so dнарne zveze kot mreža povsod razpeljane.

Razne stvari.

(Náte ga, poslanca Seidl'na!) Veljaven mož, ki pozna Seidl'na in nja obnašanje skoz in skoz, nam popisuje večnega kandidata tako-le: „S. je človek, kateremu je kat. cerkev kot trn v peti. Kakor nja prijatelj Frice v Radvanji dela S. na to, da se v šoli ne besedica slovenska ne bi več slišala, še moliti ne smejo otroci v ljubem materinem jeziku. Ustil se je kamški strah, da se bo celó krščanski nauk moral slovenskim otrokom v nemščini razlagati, kakor je trinog

Bismark v poljskih šolah na Poznanskem ukazal. — Učiteljem prepoveduje imena v slovenščini pisati! Nezakonskim, ki ga za to prosijo, pu-
sti skupaj stanovati, češ, naj imajo otrok kolikor hočejo, jih bomo že v srenje mater spravili, če jih matere preskrbljevati ne morejo. Ko bi Seidl'na povsod tako poznali, kakor ga poznamo tukaj — piše omenjeni mož — gotovo bi ga ne eden več ne volil! — Volil ga gotovo nihčér drugi ne bo kakor nemškutar-
ske prismođe, katerim je nemškutarija več kot blagor slov. ljudstva, kat. cerkve, srenj in šolske mladeži.

(Kat. pol. društvo v **Konjicah**) naznanja svojim udom, da bo Šmihelsko nedeljo (28. t. m.) zbor v tisti knezovi hiši, kjer so bile poprej sodnijske kancelije in štibernica. Začetek ob pol štirih popoldne.

„**Neue freie Presse**“. Wien.

Wohlgeboren Herrn Dr. Gregoric in Marburg!
Hier folgt Ihr Korrespondenz-Honorar für August pr. 2 fl.

Iz teh besedi razpečatenega lista sem še le spoznal, da ni list na pravo adresu došel. Naj se torej pravi adresat pri meni oglasi in zaslu-
ženi honorar prejme.

Dr. Lavosl. Gregorec, v Mariboru.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan	7	60	7	—	7	60	7	—
Rži	5	20	4	80	4	50	5	7
Ječmena	4	50	4	30	4	—	3	60
Ovsa	2	—	1	90	2	40	1	90
Turšice (koruze) vagan	5	—	4	80	5	—	4	62
Ajde	4	20	4	—	4	40	4	—
Prosa	4	50	4	—	4	—	4	—
Krompirja	1	70	1	80	2	—	1	95
Sena cent	1	50	1	50	1	—	1	10
Slame (v šopkih)	1	40	1	30	—	80	1	40
„ za steljo	—	90	—	80	—	60	—	95
Govedine funt	—	30	—	32	—	28	—	22
Teletine	—	33	—	32	—	32	—	23
Svinjetine	—	33	—	30	—	40	—	32
Slanine	—	35	—	—	—	40	—	40

Loterijne številke:

V Gradci 20. sept. 1873: 51 7 72 36 46.

Prihodnje srečkanje: 4. oktobra.

**Na novo pripravljena ovi-
njena posoda,**

(1—2)

in sicer 100 sodov po 10, 11, in 12 veder v celó dobrem stanju je za prodati, vedro po 1 gld. 20 kr. Pozveduje se v Mariboru, koroškem pred-
mestji štev. 41. v prvem nadstopji.

Izdatelj in založnik tiskovno katol. društvo. — Odgovorni vrednik Dr. Jož. Ulag a. — Tisk Národne tiskarne v Mariboru.

Izdelki g. puškarja so bili na Dunajski razstavi 1873 premiiрани s svetinjo za zasluge.

Ces. kralj. dvorni puškar v Mariboru

Ivan M. Erhart,

priporoča:

- Puške dvocevke od spredej za nabijati iz železa od 12 gld. do najvišje cene.
- puške dvocevke od spredej za nabijati iz svila (drotá) 18 " " " "
- Lefauchaux (lefošć) iz svila od 30 " " " "
- Lancaster (lěnkaster) iz svila od 44 " " " "
- Revolverje 8 " " " "
- Pistole dvocevke 2 gld. 50 kr.
- „ enocevne 1 " 30 "

Martin Krušić,

3—3

doktor vsega zdravoslovja, naznanja p. n. občinstvu, da se je v **Celji**, v gospodski ulici, v g. Janič-evi hiši h., št. 124 vstanovil.

2—3

Oznanilo.

Na **vadnici** c. k. učiteljske izobraževalnice v Mariboru se šolsko leto prične 1. oktobra 1873.

Vpisovanje učencev, ki hočejo vstopiti v to šolo, se vrši 29. in 30. septembra dopoldne. Do-
tični naj se s svojimi starši ali njih namestniki v ravnateljski pisarni c. k. učiteljske izobraževalnice (Gambrinushalle I. St.) oglasijo.

V Mariboru 17. septembra 1873.

C. kr. ravnateljstvo.

1—1

Fant,

18 let star, želi se orglarstva učiti. Gospodje, ki dajejo poduk v orglarstvu, naj blagovolijo po-
goje, pod katerimi so pripravljene tega učenca v poduk vzeti, naznaniti do 1. oktobra uredništvu „Slov. gospodarja“. Učenec opravlja rad za čas poduka v orglarstvu tudi mežnarijo.